

En samlet Erhvervsplan.

Planøkonomi. Rationalisering. Centralisering.

Planøkonomien er sat forrest paa Dagsordenen i de fleste Lande. Man har Femaarsplaner, Firearsplaner og andre Erhvervsplaner, der strækker sig over et kortere eller længere Tidsrum, alt efter som Mulighederne for Realiseringen af de forskellige Opgaver stiller sig og i Henhold til Trangen til en hurtig og effektiv eller en langsommere gradvis Løsning af disse.

Vi har været ganske klar over at vi ikke uden at lide Overlast af de andre Landes Restriktioner og Udnyttelse af vor Planløshed kunde undgaa at slaa ind paa Planøkonomien høje os for de økonomiske Love, hvis Rammer ikke er bestemt af os, men af de dominerende store Lande. Vi har derfor, saa godt som vi har formaet, gjort os til Talsmænd af Planøkonomi og en Rationalisering af vort Erhvervsliv. Det er Synd at sige, at vor planøkonomiske Tale har mødt lutter Velvilje. Man gav — i hvert Fald til at begynde med — ikke meget for Planøkonomi, Rationalisering af Erhvervslivet.

Men efterhaanden som Erhvervsforholdene strammedes mer og mere og Krisens Restriktioner var ved at klemme Livet ud af os, blev man belært om, at det i det lange Løb vilde være vanskeligt at holde det gaende, med mindre man forlod de gamle Doktriner og traadte ind paa de Stier, man tidligere havde forladt, og hvor den enkelte maatte renoncere paa at skalle og valte efter eget Forholdsbefindende uden mindste Indgreb og Regulering fra Samfundets Side. De, der havde strittet bravest imod, maatte endda selv gaa i Brechen for at slaa ind paa de nye Veje. Som Eksempel herpaa kan nævnes »Føroya Fiskeeksport«. Man havde længe været klar over de skadelige Følger af den enkeltes Ret til at skalle og valte, købe og sælge uden mindste Kontrol og Hensyntagen til andre end en selv. Til sidst gik det saa galt, at det offentlige maatte tage Initiativet til at organisere et Fællessalg for alle Øerne, hvilket som bekendt resulterede i Oprettelsen af Føroya Fiskeeksport. Denne Sammenslutning skete i den ellevte Time. Uden den vilde man slet ikke have kunnet fortsat Fiskeriet. Uden den vilde man have været nødt til at indstille Fiskeforretningen, idet man havde manglet en planmæssig Finansiering og Ordning af Salgsforholdene hvilket er absolut nødvendigt i disse Tider, da al Handel sker i Henhold til Aftaler mellem Regeringerne. Hvad kunde en enkel Mand have stillet op med Hensyn til Købs- og Salgs-Aftaler? Slet ingen Ting. Det er Sandheden.

»Dagbladið« og Vinnuflokkun kan saa paa den Konto rumle saa meget, de har Lyst til. Kendsgerningen kan dog ikke ændres eller bortelimeres med aldrig saa megen Mindreværds-kompleksarrigskab.

At Fiskeeksports Bestyrelse og Repræsentantskab efter vort Skøn er forkert sammensat og at man som en Følge deraf er udsat for klassemæssige, redemæssige, betonedede Dispositioner er en anden Sag. Dette Forhold bør ændres. Og det er vort Haab at det af det færøske Socialdemokrati fremsatte og af et Lagtingsflertal vedtagne Forslag om at bede Ministeriet foranledige, at Vedtægterne for Føroya Fiskeeksport bliver ændret saaledes, at Rederne, Fiskerne og Lagtinget bliver ligeligt repræsenteret, maa nyde Fremme. Rederne gør, synes vi, klogt i ikke at modsætte sig denne Ændring. Og Ministeriet skylder de færøske Fiskere og Færøernes Lagting ikke at undlade at gøre sit bedste for at faa gennemført Lagtingets Ønske i denne Henseende.

Vi har nævnet dette ene Eksempel paa, at man — maaske ufrivillig — har slaaet ind paa en Centralisering og Rationalisering af vort Erhvervsliv. Men vi er endnu ikke kommet længere end man — som man siger paa færøsk — har »sett spónin í greytin«, lige begyndt. I vort lille Samfund, hvor man faktisk staar over for Katastrofen, at hele vort Administrationsapparat og Erhvervsliv bryder sammen grundet svigtende Indtægter og for store Udgifter har man sandelig ikke Raad til at standse paa Halvvejen. Man kan ikke forsvarer at lægge Hænderne i Skodet saafremt man ved at gribe regulerende ind fra offentlig Side kan være til Hjælp og eventuelt ikke blot spare Samfundet for store Summer, men maaske ligefrem redde det ud af det værste.

De Kræfter i Samfundet, der indtager en passiv og ligeglad Stilling og lader Forholdene uhindret gaa sin skæve Gang, paatager sig et Ansvar, de ikke kan forsvare. Det forekommer os, at en manglende Forstaaelse af, at der maa handles og handles hurtigt, planmæssigt og rationelt, vil have katastrofale Følger.

Vort Erhvervsliv er nedstødt. Det truer med helt at bryde sammen. Ministeriet har den fulde Forstaaelse heraf. Det har derfor nedsat en Kommission til at undersøge Forholdene for derefter at kunne fremsætte positive Forslag.

En af denne Kommissions Hovedopgaver forekommer os at være at faa undersøgt, hvor meget, der kan spares. Det, der er sparet, er tjent.

Hvor mange Hundrede Tu-

sinde kan vi ikke spare ved f. Eks. at lade Føroya Fiskeeksport foretage Indkøbet af alle Udrustningsartiklerne? Vi føler os overbevist om, at en kyndig Undersøgelse heraf vil komme til et Svar, der skrives i flere Hundrede Tusinder Kroner.

Forslag om en Indkøbscentral er lige saa paakrævet, som Forslaget om Salgscentral i sin Tid var det.

En anden af Kommissionens Hovedopgaver vil være at fremkomme med Forslag om, hvordan man hurtigst muligt skal blive selvforsynet med Kartofler, Kød og de diverse Landbrugsprodukter og derved spare 1½—2 Millioner, som vi nu betaler for Importen af disse Varer.

Her maa laves en Erhvervsplan, en Rationaliserings-, Centraliserings- og Produktionsplan. Og denne Besparelses- og Produktionsplan maa kun være baseret paa Hensynet til, hvad der gavner Befolkningen som Helhed. Hensynet til den enkelte maa vige for Hensynet til Helheden.

Saafermt Forholdene stiller sig saaledes, at man ikke tør gaa i Gang med en rationel Udnyttelse af vore Mineralier og diverse industrielle Muligheder, maa Erhvervskommissionen fremkomme med Forslag til en hensigtsmæssig Ordning af disse Forhold. Den døde Haand maa under ingen Omstændigheder faa Lov til at lægge sig over Udnyttelsen af vore Undergrundsværdier.

Det er vort Haab, at det maa lykkes Kommissionen at fremkomme med en Erhvervsplan til: Reformering af vort Fiskeri, saa det kan danne et menneskeverdigt Eksistensgrundlag for vore Fiskere.

Ophjælpning af vort Landbrug i Forbindelse med en Opblomstring af Hjemmefiskeriet og en mangesidig udviklet Pelsdyravl.

Udnyttelse af vore Undergrundsværdier.

Oprettelse af forskellige Industrier med først og fremmest Forsyning af Hjemmemarkedet for Øje.

En fornuftig Ordning af Arbejdsloshedsproblemet.

Kvígukjæt og gødingakálvakjæt hjá

J. Lambaa

Tlf. 89.

Jarðamannafelag Føroya.

Kongsbóndadeild, Óðalmannadeild og Traðarmannadeild stevna til fundar — hvør sær — týsdagin tann 24. mei kl. 15 í Tórshøll.

Til viðgerðar:

Grundlógarbrot.

Felagsfundur verður kl 20.

Stjórnirnar.

SILDEGARN

Et stort Parti nye barkede Sildegarn sælges billigt.

A/S Balslev & Co.

Tlf. 20, 193, 237.

DREINGJAKLÆDIR

i stórum úrvali og góðum kvaliteti! Alt gjøgnumfóðrað! Passar til allar dreingir frá 3—17 ár.

Ordrar út á bygdinrar avgreiddar umgangandi móti postuppkrevjan.

Kathrine Petersens klæðnað, Tvøroyri.

Gerid tykkara skyldu og krevjið tykkara rætt.

Boða, hildin á Tvøroyri við kravgongu arbeiðsmanna 1. mai 1938.

I dag koma til fundar í túsundvis, ja, í milliónvis, mannfjöldir um allan heim. Undir veittrandi merkjum koma tey: børn, ungar kvinnur og ungir menn, gamlar kvinnur og gamlir menn, hvørs líkam eru slitin í strævnun arbeiði.

Tað eru hesi gomlu, sum hava verið við frá fyrstu tíð, tá ið arbeiðsmannafjöldin, slitmannafjöldin, tey ognarleysu byrjaðu sínar kravgongur, fyri at fáa tann rætt, hvør einasta menniskja er borin til — rættin til at liva. Tað er hesin herurin av teim um gomlu, ið legði tað fræið í jorðina, sum hevur borið tær góðu fruktirnar, tær fruktirnar, sum hava gjørt, at arbeiðsmannafjöldin um allan heim hevur hevjað seg upp úr djúpum veseladómi til at vera ein stættur, ið stjórnar londum.

Tey funnu ígjøgnum úthaldandi, miðvíst arbeiði veg út úr niðamykrri út í sólarljósið — tey finga pláss í sólini. Tey finga tann rætt, tey áttu, ikki styðjað av kanónum og bajonettum ella øðrum devilstskapi, men einans av einum sterkum samanhaldi og einum føstum vilja — ella vilji, sum í áralongum stríði varð hvestur, so at hann varð sum eitt hvast tveggjað svørð, eitt vopn, ið vá oldargamalt, mosagróvið afturhald.

Tað er hesin herurin av gomlum veteranum, sum legði tað grundarlagið, ið arbeiðsmannafjöldin nú og í framtíðini kann byggja á. Teir kravdu sín rætt, men samstundis gloyndu teir ikki ein ting, sum hevur ómetaligan týdning, t. v. s., um nokur meining skal vera í krøvunum: teir kravdu sín rætt og gjordu sína skyldu. Teir vóru fullkomiliga greiðir yvir at tað hjálpti ikki einans at

krevja, teir máttu eisini sjálvir lata stór offur. Teiringu saman — teir organiseraðu seg, og teir settu á stovn kooperativar fyrirtøkur. Vit kunnu ætla, at tað ikki altíð hevur gingið sum fótur í hosi; vónbrotini hava verið mong og stór, men altíð reistu teir seg aftur — mentust í hvørjum — mótgangurin styrkti samanhaldið.

Lesi vit søguna ella søgurnar um tey vónbrot, slitmannafjöldin hevur haft fyri at vinna sær alþogurum, vinna sær rætt til at liva, vilja tær søgurnar tykja okkum at vera bæði syrgiligar og gleðiligar. — Harniligt er tað at síggja allar meinbogarnar, sum komnir eru av mólstøðu uttanfrá, men enn harniligari er at lesa um meinbogarnar sum komnir innanfrá, frá arbeiðsmannafjöldini sjálvri, og hetta hava verið teir ringastu vandarnir at vinna. Ósemja innanfelags hevur ofta uppá stutta stund brotið tað niður, sum áralangt stríð og strev hevur bygt upp.

Gleðiligt er tað at síggja, hvussu samanhald hevur styrkt smámanning, hvussu hann hevur ment seg og vunnið vandarnar — bæði teir uttanfrá og teir innanfrá.

Teiringu kravgongur, teir kravdu sín rætt, — men altíð legdu teir aftrat: ger tína skyldu! Ger tína skyldu ímóti samfelagnum, ger tína skyldu ímóti tínum arbeiðsfelaga, ger tína skyldu ímóti tínum hugsjónum! — og krev so tín rætt. Teir vóru fullkomiliga greiðir yvir, at stríðið og strevið fyri at vinna teimum socialistisku hugsjónunum gróðralendi kundir ikki vera ein dansur á rósum.

Seigur og áhaldandi gongur slitmannaflokkurin sínar kravgongur — gamlar konur og gamlir menn — slitin av elli og arbeiði — ungar kvinnur og ungir menn við fríum og frælsum